

Vastaus kirjalliseen kysymykseen rekisterimerkintäsäännösten kehittämisestä sekä rikosrekisteriotteen vaatimisesta vanhustyötä tekeviltä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Essayahin /kd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 95/2015 vp:

Tulisiko rikosrekisteriotteesta näkyä viittä vuotta vanhemmat ehdolliset tuomiot, kun kyseessä on lasten kanssa työskentelevä henkilö ja

aikooko hallitus edistää vanhusten turvallisuutta mahdollistamalla rikosrekisteriotteen vaatimisen vanhustyötä tekevältä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Tietojen poistamisesta rikosrekisteristä säädetään rikosrekisterilain (770/1993) 10 §:ssä. Säännöksen tarkoituksena on rajata rikosrekisterin sisältö niin, ettei se sisällä niin vanhoja tietoja, joita rekisterin käyttötarkoituksen kannalta ei enää välttämättä tarvita (ks. HE 368/1992 vp, 10 §:n yksityiskohtaiset perustelut).

Rikosrekisteristä poistetaan tieto ehdollisesta vankeudesta viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä. Yksittäistä rangaistusta koskevaa tietoa ei kuitenkaan poisteta, jos henkilöstä on rikosrekisterissä sellainen tieto, jota säilytysaikoja koskevan 1 momentin nojalla ei vielä voida poistaa. Säännös merkitsee, että jos henkilön rikosura jatkuu ja hänet tuomitaan rikoksista toistuvasti, tietoja vanhoista tuomioista ei poisteta, jos rekisteriin jäisi jotakin muuta rikosta koskeva merkintä.

Rikostaustan selvittämistä koskeva lainsäädäntö sisältää lain lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002) ja lain lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014). Lainsäädännön tavoitteena on suojella alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja siten edistää ja turvata alaikäisten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Lainsäädännöllä pyritään vähentämään lasten riskiä joutua seksuaalisesti hyväksikäytetyksi, väkivallan kohteeksi tai houkutelluksi huumausaineiden käyttöön.

Työ- ja elinkeinoministeriö selvitti rikostaustalainsäädännön toimivuutta vuonna 2013 (Tutkimus lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämismenettelyä koskevan lainsäädännön toimivuudesta ja kehittämistarpeista, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys 28/2013). Tutkimusraportista ei ilmene, että työnantajat olisivat pitäneet tietojen poistamista erityisenä ongelmana tai että otteen ajallista kattavuutta olisi haluttu laajentaa taaksepäin.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 95/2015 vp

Lasten kanssa toimivien henkilöiden rikostaustan selvittämisen tavoitteet kiinnittyvät perustuslain 7 §:n 1 momentissa jokaiselle turvattuun henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Merkitystä on myös perustuslain 19 §:n 3 momentin säännöksellä julkisen vallan tehtävästä tukea lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Yksityiselämän ja henkilötietojen suojasta säädetään puolestaan perustuslain 10 §:ssä.

Oikeus- sekä työ- ja elinkeinoministeriössä arvioidaan lasten kanssa toimivien henkilöiden rikostaustan selvittämistä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita lasten suojan tehokkaaksi toteuttamiseksi rikostaustan selvittämisen avulla. Tällä hetkellä ei ole vireillä selvitystyötä rikostaustan selvittämismenettelyn laajentamisesta koskemaan alaikäisten parissa toimivien lisäksi myös muita ryhmiä.

Sääntelyn laajentaminen kysymyksessä tarkoitetulla tavalla vanhusten hoitotyöhön edellyttäisi muun muassa perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävien ja painavien perusoikeuksien rajoitusperusteiden uudelleen arviointia sekä vanhusten parissa tapahtuvan työn erityispiirteiden huomioon ottamista. Kuten lasten suojaamisessa, myös vanhusten suojaamisessa huomiota tulisi kiinnittää myös muihin lainsäädännöllisiin ja käytännön toimenpiteisiin kuin rikostaustan selvittämiseen.

Oikeusministeriö seuraa muutenkin rikostausta- ja rikosrekisterilainsäädännön toimivuutta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin. Oikeusministeriön käsityksen mukaan sääntelyn muuttamiseen ei kuitenkaan edellä todetun valossa ole tarvetta.

Helsingissä 9.7.2015

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström